

ДЕРЖАВНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

© 2015 БУТЕНКО Н. В., ХАЛКОВСЬКИЙ О. М.

УДК 330.311

Бутенко Н. В., Халковський О. М. Державний сектор економіки: сучасний стан і перспективи розвитку

Метою статті є визначення особливостей функціонування та макроекономічного регулювання підприємств державного сектора економіки та обґрунтування на цій основі завдань з його модернізації. Проаналізовано сучасні характеристики державного сектора економіки та зроблено висновок, що він відіграє важливу роль у забезпеченні конкурентоспроможності національної економіки, має загальнонаціональне та стратегічне значення для економіки та безпеки держави. Проаналізовано частку держсектора у ВВП України та розглянуто питання оптимального співвідношення між приватною і державною власністю. Акцентовано увагу на тенденціях розвитку державного сектора в економіці України. Визначено ключові проблеми державних підприємств в Україні в основних секторах економіки, а саме: електротреенергетиці, виробництві нафти і газу, транспорті, машинобудуванні, продовольчому секторі та сільському господарстві, хімічній промисловості, видобуванні вугілля. Визначено основні заходи щодо модернізації державного сектора економіки.

Ключові слова: державний сектор, приватизація, корпоративне управління, антикорупційна реформа, партнерські відносини.

Табл.: 2. **Бібл.:** 9.

Бутенко Наталія Василівна – кандидат економічних наук, доцент, Київський національний університет ім. Т. Шевченка (вул. Володимирська, 60, Київ, 01601, Україна)

E-mail: n_butenko@ukr.net

Халковський Олександр Миколайович – здобувач, Київський національний університет ім. Т. Шевченка (вул. Володимирська, 60, Київ, 01601, Україна)

E-mail: o_khalkovsky@ukr.net

УДК 330.311

UDC 330.311

Бутенко Н. В., Халковський А. Н. Государственный сектор экономики: современное состояние и перспективы развития

Целью статьи является определение особенностей функционирования и макроэкономического регулирования предприятий государственного сектора экономики и обоснование на этой основе задач его модернизации. Проанализированы современные характеристики государственного сектора экономики и сделан вывод, что он играет важную роль в обеспечении конкурентоспособности национальной экономики, имеет общенациональное и стратегическое значение для экономики и безопасности государства. Проанализирована доля госсектора в ВВП Украины и рассмотрен вопрос оптимального соотношения между частной и государственной собственностью. Акцентируется внимание на тенденциях развития государственного сектора в экономике Украины. Определены ключевые проблемы государственных предприятий в Украине в основных секторах экономики, а именно: электроэнергетике, производстве нефти и газа, транспорте, машиностроении, продовольственном секторе и сельском хозяйстве, химической промышленности, добыче угля. Намечены основные мероприятия по модернизации государственного сектора экономики.

Ключевые слова: государственный сектор, приватизация, корпоративное управление, антикоррупционная реформа, партнерские отношения.

Табл.: 2. **Библ.:** 9.

Бутенко Наталья Васильевна – кандидат экономических наук, доцент, Киевский национальный университет им. Т. Шевченко (ул. Владимирская, 60, Киев, 01601, Украина)

E-mail: n_butenko@ukr.net

Халковский Александр Николаевич – соискатель, Киевский национальный университет им. Т. Шевченко (ул. Владимирская, 60, Киев, 01601, Украина)

E-mail: o_khalkovsky@ukr.net

Butenko N. V., Khalkovsky O. M. State Economic Sector: Current Status and Prospects for Development

The article is aimed to define the features of both functioning and macroeconomic management of enterprises in the State economic sector as well as substantiate on this basis objectives for its modernization. The contemporary characteristics of the State economic sector have been analyzed, which has led to concluding that it plays an important role in ensuring competitiveness of the national economy, has the national and strategic importance to the economy and national security. The State sector share in the GDP of Ukraine has been analyzed, the topic of an optimal balance between private and public property has been considered. Special attention is paid to the development trends of the State sector in the economy of Ukraine. Key issues of the State-owned enterprises in the main economic sectors in Ukraine have been identified, namely: electric energy, oil and gas production, transport, machine-building, foods sector and agriculture, chemical industry, coal mining. The basic activities for modernization of the State economic sector have been projected.

Key words: State sector, privatization, corporate management, anti-corruption reform, partnerships.

Tabl.: 2. **Bibl.:** 9.

Butenko Natalia V. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Kyiv National University named after T. Shevchenko (vul. Volodymyrska, 60, Kyiv, 01601, Ukraine)

E-mail: n_butenko@ukr.net

Khalkovsky Oleksandr M. – Applicant, Kyiv National University named after T. Shevchenko (vul. Volodymyrska, 60, Kyiv, 01601, Ukraine)

E-mail: o_khalkovsky@ukr.net

Одним із найважливіших завдань на сучасному етапі реформування національної економіки в Україні є визначення сучасного стану та перспектив розвитку державного сектора. Істотні зміни, що відбулися останніми роками у світовій економіці у зв'язку з інтернаціоналізацією ринків і посиленням процесів глобалізації, з одного боку, і несприятлива макроекономічна ситуація на тлі політичної нестабільності – з іншого, гостро ставлять перед національною економікою питання підвищення її конкурентоспроможності та

забезпечення високих темпів економічного зростання. Водночас дослідження перспектив економічних реформ національної економіки засвідчує наявність низки головних ризиків для її стабільності та сталого розвитку, серед яких слід відзначити структурні диспропорції, недосконалу конкурентну політику, низьку ефективність функціонування державного сектора, які стримують розвиток внутрішнього ринку та в цілому звужують можливості для стимулювання економіки України. Тож виділена проблема дослідження сучасного стану та перспектив

розвитку державного сектора економіки має досить важливе практичне і теоретичне значення, є актуальною на сучасному етапі розвитку в Україні, адже ефективне функціонування підприємств державного сектора економіки забезпечує повноцінне виконання державою своїх функцій, що мають загальнонаціональне та стратегічне значення для економіки та безпеки держави.

Слід зазначити, що окремим аспектам функціонування державного сектора національної економіки приділено увагу в наукових працях таких вчених, як: Е. Аткинсон, Д. Норт, П. Самуельсон, Дж. Стігліц, М. Фрідмен. Різноманітні аспекти функціонування державного сектора економіки відображені й у працях провідних українських науковців. Зокрема, слід відзначити роботи О. Амоші, О. Ддугопольського, О. Мандибури, А. Мельник, К. Павлюк, М. Шкільняк та інших.

Однак, незважаючи на вагомий доробок у сфері дослідження різноманітних аспектів функціонування державного сектора національної економіки, існує необхідність дослідження специфічної структурної системи макроекономічного регулювання підприємств державного сектора через призму сучасних викликів забезпечення конкурентоспроможності національної економіки, його загальнонаціонального та стратегічного значення для економіки та безпеки держави.

Відповідно, метою даної статті є визначення особливостей функціонування макроекономічного регулювання підприємств державного сектора економіки, та обґрунтування на цій основі завдань модернізації цього сектора.

Нині частка держсектора у ВВП України становить близько 37%, що вище, ніж у більшості розвинених країнах світу (Канаді, Англії, Італії – близько 15%, у США й Німеччині – близько 20%, у Польщі – 25%) [7]. Питання оптимального співвідношення між приватною і державною власністю є досить дискусійним і привертає увагу багатьох науковців та практиків. Проте, незважаючи на гостру актуальність, заполітизованість даного питання не сприяє формуванню єдиної наукової думки щодо ролі та величини державного сектора. Так, більшість країн світу проводять політику оздоровлення національної економіки шляхом пошуку оптимального співвідношення між державним та приватним секторами. Світовий досвід переконує, що стандартів відносно оптимального розміру державного сектора не існує. У деяких країнах він достатньо великий (Греція, Італія, Франція), а в інших майже відсутній (Японія, Люксембург). Наприклад, у Нідерландах державний сектор сконцентрований у невеликій кількості галузей, у той час як у Франції та Португалії він присутній практично у всіх галузях економіки. Різняться національні моделі й за рівнем ефективності. У Швеції та Франції державний сектор є високоефективним, тоді як функціонування підприємств державного сектора у Бельгії та США експерти оцінюють як неефективне [7].

Прихильники збереження значної частки державного сектора в економіці наводять такі аргументи [3, 4]:

- ✦ тільки уряд здатний забезпечити потужні інвестиції, необхідні для технічної модернізації

провідних галузей господарства країн, що розвиваються;

- ✦ тільки прямий державний контроль за відповідними підприємствами може зупинити неприйнятне зростання цін на найважливіші для населення товари і послуги (електроенергія, житло, транспорт тощо);
- ✦ тільки збереження державної власності на найбільші промислові підприємства може дозволити уникнути масового безробіття у перехідні періоди.

Визначення напрямів модернізації державного сектора потребує узагальнених даних щодо діяльності державних підприємств (табл. 1).

Таблиця 1

Загальна характеристика державних підприємств (станом на 01.09.2014 р.)

Загальна кількість підприємств	3,350
з них: працюючі	1,833
з них: збиткові	646
неприбуткові	94
непрацюючі	1,102
інформація відсутня	415
корпоратизовані	18
Кількість прибуткових ДП зі 100 найбільших	47
Кількість працівників, млн осіб	1,2
Затримка по зарплатах, млрд грн	0,4
Сукупні активи, млрд грн	812,5
Ступінь амортизації активів, %	96,2
Чистий дохід від реалізації, млрд грн	135,6
Чистий прибуток/(збиток) млрд грн	(67,0)

Результати діяльності 100 найбільших державних підприємств включають 94 найбільші підприємства та 6 банків, які мають частку державної власності більше 50%, складають 82% загального обсягу активів та 80% загальної виручки.

За результатами 2013 р. рентабельність активів державних підприємств була від'ємною і склала -3%. Для порівняння, середня рентабельність активів у приватному секторі складає 7-10%. Застосовуючи такі показники рентабельності приватного сектора до 100 найбільших державних підприємств, можна дійти висновку про можливість зростання щорічного прибутку державних підприємств до рівня 50-70 млрд грн.

Тридцять найбільших держпідприємств України у 2014 р. отримали 7,6 млрд грн у вигляді податкових пільг і 6,2 млрд грн – у формі субсидій з бюджету, не враховуючи поповнення статутного фонду НАК «Нафтогаз України». Гарантований державою борг склав майже 53 млрд грн. Це видаткова частина. До держбюджету ці підприємства заплатили близько 36 млрд грн у вигляді податків, але ці гроші держава отримала б незалежно від форми власності компанії. Але ось як власник держава отримала лише 1,2 млрд грн у вигляді дивідендів, що, звісно, є мізером на тлі пільг та субсидій [2].

Найбільший ризик представляє «Нафтогаз»: із 100 млрд грн консолідованого збитку ТОП-30 держкомпаній у 2014 р. на його частку припадає 85 млрд грн. У 2014 р. держава поповнила статутний фонд НАК на 96,6 млрд грн, надало податкових пільг на 3,6 млрд грн. Однак і податкові надходження від цієї компанії найбільші – 12 млрд. грн.

Згідно з даними Фонду державного майна України, функція управління державним майном здійснюється неефективно – понад 500 підприємств із 4000, у яких понад 50% акцій належить державі, перебувають на стадії банкрутства, і в понад 400 підприємствах розмір державних корпоративних прав є недостатнім для ефективного здійснення державою

повноважень з управління ними. Діяльність державних компаній та їх корпоративне управління є непрозорими, важко контролюваними й неефективними. М. Шкільняк причинами подібної ситуації вважає несистемний характер приватизації за рахунок виключення підприємства зі списку таких, що не підлягають приватизації; використання державного майна не за призначенням, його руйнування, відчуження за нелегальними схемами і, як наслідок, втрати інвестиційної привабливості; недостатній розвиток ринкових інститутів, що забезпечують захист прав власності [7].

У рамках програми «UK-UA: Reform Assistance» було проведено дослідження сучасного стану державного сектора в Україні, отримані в ході якого ключові проблеми їх діяльності систематизовано в табл. 2 [1].

Таблиця 2

Ключові проблеми державних підприємств в Україні

Ключова проблема/Сектор	Електроенергетика	Нафта і газ	Транспорт	Машинобудування	Продовольство та сільське господарство	Хімічна промисловість	Видобування вугілля
Низькі показники продажу через: неоптимальний асортимент продуктів		+	+				
низька конкурентноспроможність	+	+	+	+	+	+	+
непрозорі тарифи, нижчі за собівартість	+	+	+				+
одноманітна клієнтська база				+		+	
інфраструктурні обмеження			+				
Неефективна структура витрат на виробництво за рахунок: застаріле обладнання та технології	+	+	+				+
неефективне використання ресурсів		+		+			
значне навантаження соціальної сфери			+				
Негативний вплив військового конфлікту та напружених відносин з Росією на: обсяги продажу	+	+	+			+	
ціни на продукцію/наявність попиту	+	+		+		+	
вартість/зношеність активів	+	+	+		+		+
Негативний вплив девальвації національної валюти на: попит					+	+	
виробничі затрати	+	+			+	+	
Обмежене та дороге зовнішнє фінансування	+	+	+	+	+	+	+
Потенційна соціальна напруженість в разі реформ, що призведуть до масових звільнень			+				+
Високе боргове навантаження		+	+	+	+	+	
Погані стандарти корпоративного управління	+	+	+	+	+	+	+
Потреба в іноземних інвесторах/стратегічних партнерах		+	+	+		+	
Висока зношеність активів	+	+	+			+	+

Міністерство економіки має намір створити Раду Реформи державних підприємств, до складу якої увійдуть авторитетні економісти та експерти. Основними цілями цієї Ради буде нагляд за процесом реформ і відслідковування прогресу, а також надання рекомендацій щодо впровадження кращих міжнародних практик в управлінні державними підприємствами. Окрім цього, основними завданнями в модернізації державного сектора економіки слід відзначити такі.

Прозорість і підзвітність. Варто зазначити, що суспільству та акціонерам доступна досить обмежена інформація про діяльність державних підприємств. Навіть якщо фінансова інформація доступна, вимоги щодо її змісту та стандарти щодо доступу до неї досить слабкі. Державні підприємства не перевіряються зовнішніми аудиторами; аудити деяких компаній – акціонерних товариств здійснюються з поганою якістю. Відтак мають бути розроблені чіткі вимоги щодо прозорості та підзвітності державних підприємств, підвищення транспарентності та доступу до інформації, удосконалення стандартів розкриття інформації, підготовка детальних оглядів підприємств державного сектора, введення фінансового аудиту та підвищення стандартів.

Чіткість цілей. Здебільшого цілі діяльності державних підприємств або взагалі не визначені, або суперечливі. Окрім цього, спостерігається громіздка бюрократична процедура для затвердження фінансових планів державних підприємств. Ситуацію може покращити встановлення чітких цілей діяльності, удосконалення стандартів стратегічного планування, удосконалення правил щодо стратегічного управління акціонерами державних підприємств.

Корпоративне управління. Більшість членів правління державних підприємств є державними службовцями, деякі з них не мають достатньої кваліфікації. Крім того, вони зазвичай не мають підприємницького мислення і не вмотивовані належно виконувати свої функції. Не дотримується краща практика щодо функціонування керівництва (введення аудиту, комітети з оплати і призначень, підготовка інформації тощо). Потенційно слабкий внутрішній контроль, державні підприємства не мають типової корпоративної структури. Вирішенню вказаних проблем сприятиме призначення незалежних членів рад директорів, створення комітетів з аудиту та поліпшення внутрішнього контролю, запровадження професійної та прозорої процедури призначень, введення стимулюючої політики оплати праці.

Приватизація. Великі сподівання щодо стимулювання національної економіки покладаються на приватизацію державних підприємств. Варто зауважити, що приватизація в Україні досить часто розглядається більше як джерело наповнення державного бюджету і недостатньо прив'язана до комплексного стратегічного розвитку економіки, виходячи із цілісних програм розвитку ключових галузей (електроенергетика, військово-оборонна промисловість, вугільна промисловість і нафтовий сектор, житлово-комунальне господарство разом з інфраструктурою). Програмою діяльності Кабінету Міністрів України та Коаліційною угодою депутатських фракцій у Верховній Раді України VIII скликання в рамках нової

політики управління державною власністю визначено напрямок подальшого розвитку процесу реформування відносин власності в Україні шляхом проведення масштабної прозорої приватизації державної власності за відповідних економічних умов. Згідно з Постановою Кабінету Міністрів № 271 від 12 травня 2015 р. «Про проведення прозорої та конкурентної приватизації в 2015 році», опублікованою на сайті уряду, у переліку також державні вугільні підприємства і шахти, концерн «Укрторф», НПП «Електронмаш», «Президент-Готель» і морські порти, однак на продаж останніх необхідно отримати дозвіл Верховної Ради [6]. Фонд державного майна у 2015 р. має забезпечити виставлення на продаж об'єктів із застосуванням як основного способу продажу – конкурсу з відкритістю пропонування ціни за принципом аукціону без встановлення обмежень для допуску учасників, крім випадків, передбачених законодавством, і з урахуванням установлених санкцій. Окрім цього, уряд доручив Мінекономрозвитку і ФДМ у необхідних випадках проводити роуд-шоу із залученням радників.

Усього в затверженому переліку на приватизацію визначено 286 об'єктів усіх груп (від групи «А» – «мала приватизація»; до групи «Г» – «велика приватизація»; і груп «Е» – «частки в спільних підприємствах» і «Ж» – «об'єкти соціальної інфраструктури»). Крім того, ще 43 об'єкта в даний час внесені до переліку захищених до приватизації, тому для їх продажу необхідне рішення Верховної Ради. Також Постанова містить список об'єктів державної власності, що підлягають приватизації в 2015 р. після їх виключення із Закону «Про об'єкти права державної власності, що не підлягають приватизації».

Проте, з метою вдосконалення процедури приватизації, виникає потреба перегляду її процедури щодо кращої оцінки активів та стандартів доступу до інформації, застосування аналітичного підходу в підготовці переліку державних підприємств на можливу приватизацію, вдосконалення існуючої приватизаційної практики. Також надзвичайно важливим є вдосконалення механізмів, спрямованих на усунення монополії та корупційних схем в управлінні держмайна і в процесі роздержавлення державних підприємств.

Антикорупційна реформа. Високий рівень корупції в органах державної влади апріорі прирікає Україну на невдачу в будь-яких спробах здійснити необхідні соціально-економічні перетворення. У 2013 р. Україна за рівнем сприйняття корупції в державному секторі посіла 144-е місце зі 177 країн світу [8]. Експерти відносять нашу державу до групи країн так званого кумівського капіталізму (*crony capitalism*), для яких характерними є наявність корупційних зв'язків між державним і приватним секторами, хабарництво, відсутність конкуренції та механізмів регулювання, а також передача за заниженими цінами державних активів у власність приватному сектору [9]. Неefективне використання державної власності руйнує фінансовий потенціал держави, сприяє розвитку корупції, знижує довіру економічних суб'єктів до фінансової політики держави. Так, М. Шкільняк вважає, що обмеженість реальних прав держави як власника і відсутність ефективного механізму контролю призводять до

«розтягування» активів, перетікання фінансових ресурсів у «тіньову економіку» [7]. Володіння акціями, частками й іншими активами не забезпечує участі держави в реальному управлінні й ухваленні рішень, що робить практично неможливим збільшення надходжень до бюджету і використання державних активів як інструменту державної політики на користь забезпечення економічного зростання і стимулювання інвестиційної активності.

Звісно, ефективній антикорупційній реформі сприятиме створення Національного антикорупційного бюро України, Національного агентства з питань запобігання корупції, запровадження проведення щорічного зовнішнього антикорупційного аудиту органів державної влади, системна робота над ліквідацією корупційних схем у державному секторі.

Партнерські відносини. Початок приватизації у 90-х роках ХХ ст. суттєво скоротив масштаби державного підприємництва в Україні, що спонукало розвиток партнерських відносин між державою і приватним бізнесом, оскільки у приватний сектор перейшло багато підприємств і галузей, що раніше знаходилися у власності держави.

Відтак варто стверджувати про необхідність широкого застосування підприємствами державного сектора нових форм взаємовідносин із суб'єктами ринку – промислових кластерів, технопарків, бізнес-інкубаторів, зв'язанодиверсифікованих фінансово-промислових структур (корпорації, фінансово-промислові групи тощо), які спроможні активізувати виробничого господарську діяльність. Вибір методів впливу та технологій економічних взаємовідносин підприємств-партнерів має бути адекватним загальним цілям та очікуваним результатам обох учасників, що, зрештою, сприятиме одержанню глобального позитивного ефекту від процесу партнерських відносин. При цьому варто зауважити, що глобалізація забезпечує стимули для розвитку нових форм партнерських відносин, сприяє розробці погодженої позиції щодо їх стратегії поведінки на ринку, самостійної координації дії учасників та орієнтації на довгострокові переваги.

Попри динамізм формальної інституціоналізації системи партнерських відносин (розробки нормативно-правових регуляторних норм, формування організаційно-управлінської ієрархії партнерських структур та відповідних елементів ринкової інфраструктури), застосування стандартів, вироблених світовою практикою, і наповнення їх реальним змістом поки що не відповідають сучасним вимогам. При цьому дієві механізми подолання негативних наслідків розвитку партнерських відносин, покликани мінімізувати наслідки їх негативних тенденцій, що спостерігаються в економіці України, практично відсутні. Відсутня також науково обґрунтована концепція розвитку партнерських відносин в умовах глобальної конкуренції, яка б урахувала специфіку вітчизняного інституційного середовища національної економіки та пропонувала б дієві інструменти антимонопольної політики.

На думку К. Павлюк і С. Павлюк, трактування поняття державно-приватного партнерства включає кон-

структивну взаємодію держави, приватного сектора, громадянських інститутів в економічній, політичній, соціальній, гуманітарній та інших сферах суспільної діяльності [5]. У зв'язку з цим державно-приватне партнерство автори розглядають як суспільно-приватне партнерство, визначаючи його як конструктивне співробітництво держави, суб'єктів підприємницької діяльності і громадянських інститутів в економічній, політичній, соціальній, гуманітарній та інших сферах діяльності для реалізації суспільно значимих проектів на засадах пріоритетності інтересів держави, її політичної підтримки, консолідації ресурсів сторін, ефективного розподілу ризиків між ними, рівноправності і прозорості відносин для забезпечення поступального розвитку суспільства. Разом з тим, дослідники чітко розмежовують державно-приватне партнерство та приватизацію. Під приватизацією розуміється відчуження майна, що знаходиться у власності держави та органів місцевого самоврядування у власність фізичних і юридичних осіб за певну плату. Якщо приватизація означає передачу державної та комунальної власності у приватне володіння і вихід держави із певного виробництва сфери діяльності, то створення партнерства означає лише передачу приватному сектору частини функцій держави стосовно державних об'єктів і функцій місцевої влади стосовно об'єктів комунальної власності. Однак ці об'єкти залишаються у власності держави. На відміну від приватизації у партнерствах держава зберігає певну економічну активність. Її діяльність при цьому можна розглядати як державне регулювання економічних процесів. З точки зору економічної теорії такі партнерства означають інституціональні перетворення державного сектора економіки і являють собою реформування державної політики й управління для забезпечення поступального розвитку економіки і надання населенню суспільних послуг.

Важливість партнерських взаємодій влади та бізнес-структур продиктовано необхідністю посилення державного впливу на господарські та соціальні процеси, але при цьому – у формах і рамках, що не протистоять ідеї «дерегулювання» підприємницької діяльності та не призводять до посилення бюрократичного тиску на економіку. У цьому контексті практику різних взаємодій слід визначити як інституціональну альтернативу прямим формам посилення ролі держави в економіці. Основний акцент партнерської взаємодії в цих умовах переноситься на створення сукупності передумов і джерел інноваційної модернізації економіки. Роль партнерства полягає в тому, щоб подолати інституційну, а часто і ресурсну, незабезпеченість проектів інноваційною модернізацією, скоротити ризики фінансування інноваційних розробок, сформувати реальну затребуваність інновацій в економіці. Це дозволяє різноманітним формам партнерських взаємодій (поряд з іншими заходами державної інноваційної політики), «замкнути» інноваційний процес як послідовне ціле і базувати його на системі узгоджених інтересів держави (як національної економіки, так і її регіонів) і всього підприємницького співтовариства.

ВИСНОВКИ

Викладене дає можливість зробити такі висновки.

1) Державний сектор економіки відіграє важливу роль у забезпеченні конкурентоспроможності національної економіки, має загальнонаціональне та стратегічне значення для економіки та безпеки держави.

2) Діяльність підприємств державного сектора та їх корпоративне управління є непрозорою, важко контролюваною й низькоефективною.

3) Водночас ефективне застосування державного управління підприємствами можливе лише за таких умов:

- ✦ прозорість та підзвітність (розроблені чіткі вимоги щодо прозорості та підзвітності державних підприємств, підвищення транспарентності та доступу до інформації, удосконалення стандартів розкриття інформації, підготовка детальних оглядів підприємств державного сектора, введення фінансового аудиту та підвищення стандартів);
- ✦ установлення чітких цілей діяльності, удосконалення стандартів стратегічного планування, впровадження правил щодо стратегічного управління державними підприємствами;
- ✦ удосконалення корпоративного управління та стимулювання національної економіки шляхом приватизації державних підприємств;
- ✦ проведення антикорупційної реформи, яка сприятиме використанню державних активів як інструменту державної політики на користь забезпечення економічного зростання та стимулювання інвестиційної активності;
- ✦ розвиток партнерських відносин у державному секторі економіки, що сприятиме синергії конкурентних переваг підприємств державного сектора та інших суб'єктів економіки. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Державні підприємства в Україні. Огляд аналітичного звіту за період 2013 р. – 9 місяців 2014 р. / UK-UA Reform Assistance [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://reforms.in.ua/sites/default/files/upload/docs/2013-2014_soe_annual_report_presentation_review.pdf

2. **Калачова Г.** Старший радник міністра економіки Адо-мас Аудітскас: Будемо міняти керівників держкомпаній / Г. Калачова // Українська правда. Економічна правда. 19 серпня 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/publications/2015/08/19/555790/>

3. **Марущак В. М.** Роль і місце державного сектору економіки у країнах світу / В. М. Марущак // Формування ринкової економіки. – 2012. – № 28. – С. 27–35.

4. **Мельник А. Ф.** Структурні реформи економіки: світовий досвід, інститути, стратегії для України : монографія / О. І. Амоша, С. С. Аптекар, М. Г. Білопольський, С. І. Юрій, А. Ф. Мельник та ін. / ІЕП НАН України, ТНЕУ МОНСМ України. – Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2011. – 848 с.

5. **Павлюк К. В.** Сутність і роль державно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку держави / К. В. Павлюк, С. М. Павлюк // Наукові праці КНТУ. Економічні науки. – 2010. – Вип. 17. – С. 15–22.

6. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 травня 2015 р. № 271 «Про проведення прозорої та конкурентної приватизації у 2015 році» // Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=248152310>

7. **Шкільняк М. М.** Сучасні підходи в системі управління об'єктами державної власності / М. М. Шкільняк // Економіка і управління. – 2014. – № 3. – С. 68–72.

8. Corruption perceptions index 2013 [Electronic resource]. – Mode of access : <http://cpi.transparency.org/cpi2013/results/>

9. The new age of crony capitalism // The Economist. – 2014. – March 15th [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.economist.com/news/leaders/21598996-political-connections-have-made-many-people-hugely-rich-recent-years-crony-capitalism-may>

REFERENCES

Amosha, O. I. *Strukturni reformy ekonomiky: svitovyi dosvid, instytuty, stratehii dlia Ukrainy* [Structural reform of the economy: global experience, institutions, strategies for Ukraine]. Ternopil: Ekonomichna dumka TNEU, 2011.

"Corruption perceptions index 2013". <http://cpi.transparency.org/cpi2013/results/>

"Derzhavni pidpriemstva v Ukraini. Ohliad analitychnoho zvituzhu za period 2013 r. – 9 misiatsiv 2014 r." [State enterprises in Ukraine. Overview analytical report for the period 2013 – 9 months 2014]. http://reforms.in.ua/sites/default/files/upload/docs/2013-2014_soe_annual_report_presentation_review.pdf

Kalachova, H. "Starshyi radnyk ministra ekonomiky Adomas Auditskas: Budemo minyati kerivnykiv derzhkompanii" [Senior Adviser to the Minister of Economy Adomas Auditskas We will change the heads of state companies]. <http://www.epravda.com.ua/publications/2015/08/19/>555790/>

[Legal Act of Ukraine] (2015). Uriadovyi portal. <http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid=248152310>

Marushchak, V. M. "Rol i mistse derzhavnoho sektoru ekonomiky u krainakh svitu" [Role of the public sector in the world]. *Formuvannia rynkovoї ekonomiky*, no. 28 (2012): 27-35.

Pavliuk, K. V., and Pavliuk, S. M. "Sutnist i rol derzhavno-privatnoho partnerstva v sotsialno-ekonomichnomu rozvytku derzhavy" [The essence and role of public-private partnership for socio-economic development]. *Naukovi pratsi KNTU. Ekonomichni nauky*, no. 17 (2010): 15-22.

Shkilniak, M. M. "Suchasni pidkhody v systemi upravlinnia ob'iektamy derzhavnoi vlasnosti" [Modern approaches in the management of state property]. *Ekonomika i upravlinnia*, no. 3 (2014): 68-72.

"The new age of crony capitalism" The Economist. <http://www.economist.com/news/leaders/21598996-political-connections-have-made-many-people-hugely-rich-recent-years-crony-capitalism-may>